

ПРОФЕСІЙНА СПІЛКА РОБІТНИКІВ
МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

MARINE TRANSPORT WORKERS'
TRADE UNION OF UKRAINE

№ 01 - 073 від 12.09.2022 р.

Державна служба морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства України

Професійна спілка робітників морського транспорту України (далі – ПРМТУ) на цей час отримує численні звернення від громадян України, які уклали або мають намір укласти трудовий договір (контракт) для роботи у якості члена екіпажу пасажирського (круїзного) судна, стосовно надання їм відмов Адміністрацією судноплавства у підтвердженні отримання від них копій освітніх і кваліфікаційних документів відповідно до вимог пункту 2¹² Правил перетинання державного кордону України громадянами України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 року № 57, із змінами (далі – Правила № 57), у зв'язку з чим ПРМТУ звертається з наступним.

Пунктом 2¹² Правил № 57 встановлено, що у разі введення на території України воєнного стану громадяни України чоловічої статі віком від 18 до 60 років мають право перетинати державний кордон України, якщо вони прямують **для роботи на морських суднах, суднах внутрішнього плавання у складі екіпажів таких суден** або для проходження практичної підготовки на суднах.

На цей час абсолютна більшість громадян України, які працюють на пасажирських (круїзних) суднах, у тому числі бармени, робітники ресторанів круїзних суден тощо, працевлаштовуються на судна під іноземними прапорами. Відповідно, до особливостей визначення статусу таких осіб у якості моряків – членів екіпажів суден необхідно застосовувати вимоги міжнародних конвенцій в сфері торговельного судноплавства, а також вимоги законодавства держави прапора суден.

Конвенція 2006 року про працю в морському судноплавстві (далі – MLC 2006 або Конвенція) на цей час є базовим (основним) міжнародним документом, який визначає трудові та соціальні права моряків під час роботи на морських суднах. Конвенція ратифікована 101 державною – членом Міжнародної

+380482 42 99 01
+380482 42 99 02

65062, м.Одеса,
Гагарінське плато, 5-Б,
приміщення 1

mtwtu.org.ua
office@mtwtu.org.ua

IBAN UA 51 300614 0000026003500315201
у АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"
код ЄДРПОУ 02659447

організації праці, спільний тоннаж суден яких становить 96,6% від загальносвітового тоннажу морських суден.

Згідно із підпунктом f) пункту 1 статті II MLC 2006 під терміном **«моряк» визначається будь-яка особа, яка зайнята або працює в будь-якій якості на борту судна, на яку поширюється ця Конвенція.**

Міжнародна організація праці додатково роз'яснила, що оскільки Конвенція поширюється на «будь-яку особу, яка працює на борту судна, то вимоги Конвенції поширюються на всіх працівників, включаючи каютний і прибиральний персонал, персонал бару, офіціантів, артистів, співаків, кухонний персонал, персонал казино та косметологів»¹.

Можливість застосування в Україні норм Конвенції 2006 року про працю в морському судноплавстві зазначена у Рішенні Європейського суду з прав людини від 14 березня 2013 року у справі «Олейніков проти росії» (скарга №36703/04). Вказані норми застосовуються відповідно до звичайного міжнародного права, навіть якщо відповідна держава і не ратифікувала Конвенції ООН, за умови, що вона не виступила проти неї. Конвенція Міжнародної організації праці 2006 року про працю в морському судноплавстві Україною не ратифікована Україною, але Україна не заперечувала проти неї, та навпроти у 2006 році Конвенція була підписана Україною. Отже, можна стверджувати, що положення Конвенції застосовуються відповідно до звичайного міжнародного права як кодифікований звід звичайних норм міжнародного права. Це підтверджується також судовою практикою застосування вимог Конвенції в Україні.

. Пунктом 2¹² Правил № 57 встановлено, що Адміністрацією судноплавства видається підтвердження про отримання **копій освітніх і кваліфікаційних документів.**

Відповідно до статті 40 Закону України «Про освіту» документами про освіту є документи, які видаються здобувачам освіти після успішного завершення навчання за освітньою програмою. Інформація про видані документи про середню, професійну (професійно-технічну), фахову передвищу та вищу освіту вноситься до Єдиного державного реєстру документів про освіту (далі – ЄДЕБО) в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Відповідно, до інформації, розміщеної на офіційному веб-сайті Єдиної державної електронної бази з питань освіти (<https://info.edbo.gov.ua/education/documents/>) у ЄДЕБО містяться відомості та дані про документи про освіту,

¹https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_765083.pdf

виготовлені з 2000 року, крім інформації про випускників військових закладів вищої освіти та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти. Водночас, у разі здобуття особою освіти до 2000 року, отримання документа про освіту, виданого закладом освіти поліграфічним способом, отримання диплома про перепідготовку, підтвердити видачу документа про освіту державного зразка може лише заклад освіти.

Разом із тим, пунктом 2¹² Правил № 57 не встановлені конкретні вимоги стосовно перевірки документів у ЕДЕБО або того, документи якого освітньо-кваліфікаційного рівня мають бути подані особою для отримання підтвердження від Адміністрації судноплавства.

. Адміністрацією судноплавства в соціальній мережі «Facebook» розміщено інформаційне повідомлення, відповідно до якого **для суднової команди** в якості освітніх документів підходять лише документи державного зразка про професійно-технічну освіту, які видані закладом професійно-технічної освіти, а також перевіряються через реєстр ЄДЕБО.

Звертаємо увагу, що розміщення інформації у соціальній мережі, в тому числі у соціальній мережі «Facebook», не може вважатися офіційним джерелом оприлюднення інформації органу виконавчої влади.

Відповідно до статті 49 Кодексу торговельного мореплавства України до екіпажу судна входять капітан, інші особи командного складу і суднова команда. Суднова команда складається з осіб, які виконують службові обов'язки на судні та не належать до командного складу судна.

Разом із тим, чинним законодавством України також не визначаються будь-які вимоги до освітньої кваліфікації осіб, які входять до складу суднової команди та виконують обов'язки на посадах персоналу бару, офіціантів, кухонного персоналу, персоналу казино тощо.

Зокрема, Порядок підтвердження кваліфікації та дипломування осіб командного складу суден та суднової команди морських суден, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 18 жовтня 2013 року № 813, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 07 листопада 2013 року за № 1901/24433, не встановлює жодних вимог до освітньої або професійної кваліфікації членів суднової команди, які виконують обов'язки на посадах персоналу бару, офіціантів, кухонного персоналу, персоналу казино тощо.

Таким чином, перелік документів, зазначений у інформаційному повідомленні Адміністрації судноплавства в соціальній мережі «Facebook», може застосовуватися лише до членів суднової команди, для яких Міжнародною конвенцією про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з поправками (далі – Конвенція ПДНВ), та законодавством України встановлені вимоги до підтвердження професійної компетентності та які отримали освіту

після 2000 року. Водночас, такі вимоги не можуть бути застосовані до інших категорій робітників, які також входять до суднової команди пасажирських суден та/або які отримали освіту до 2000 року.

Наголошуємо, що згідно з частиною другою статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Враховуючи вищевикладене, громадяни України, які уклали або мають намір укласти трудовий договір (контракт) для роботи у якості члена екіпажу пасажирського (круїзного) судна, на посадах для яких Конвенцією ПДНВ не передбачені вимоги до підтвердження професійної компетентності, для отримання підтвердження Адміністрації судноплавства про отримання копій освітніх і кваліфікаційних документів повинні подавати такі документи:

посвідчення особи моряка;

будь-який документ про освіту, оформлений відповідно до статі 40 Закону України «Про освіту», інформація про який внесена до ЄДЕБО - для осіб, які отримали освіту після 2000 року;

будь-який документ про освіту - для осіб, які отримали освіту до 2000 року;

свідоцтво про завершення початкової підготовки та інструктажу з питань безпеки для всіх моряків.

**Голова Професійної спілки
робітників морського транспорту України**

Олег ГРИГОРІЮК